

Tündérvár és katakomba

Sokszor meggondolatlanul párosítjuk a névszót és a névutót. Főleg az iránt/szemben névutó-párnál, valamint az után névutónál és az -ért ragnál vagyunk pontatlanok. Az iránt pozitív, a szemben negatív viszonyulást jelöl.

Helytelen: Isten velünk szemben könyörületes.

Helyes: Isten irántunk könyörületes.

Az után-nak van idői, téri és gondolati jelentése. Ne cseréljük fel az -ért-tel.

Helytelen: Elküldtem a kántort az énekeskönyv után. (Vajon utoléri?)

Helyes: Elküldtem a kántort az énekeskönyvért.

Ha nem teszünk különbséget az után és az -ért között, félreértének:

A férj a feleség után ment. Nem tudjuk, hogy elől haladt az asszony, utána a férfi, vagy a férfi el akarta hozni a feleségét.

„Nem a szavak megbecsülésére oktatnám tanítványaimat elsősorban. Azokból úgyis untig elég van. Arra oktatnám őket, hogy vessék meg az üres és hamis szavakat, mert később csak így becsülhetik meg azokat a szavakat, amelyekben tartalom és igazság van.”

Kosztolányi Dezső

„Nekünk a nyelvünk nagyobb kincs, mint a földünk, mert ré-
gibb, s akkor is él, amikor a föld már nem a miénk. Nagyobb, mint
a történelmünk, mert a történelem a nyelvben elfér, de a nyelv nem
fér el a történelemben. Az egyetlen nemzeti vagyon, amelyből a
szegény embernek is éppen annyi jut, mint a hercegnek. Leghűbb
képünk, mert nem a nyelvünk olyan, mint mi, hanem mi vagyunk
olyanok, mint a nyelvünk.”

Ravasz László

A Biblia a magyar irodalomban

Ady Endre

A megöszült tenger

S mégis, képírók képén mocsár, romok
S mégis, nézzétek a tengert:
Kissé ősz lett,
De, hajh, semmi, de semmi nem változott.

Egyszer talán majd megnyílik az Úr ege,
Egyszer tán átszeli a tengert
Villámcsíkban
Az Isten sújtott s kedvelt szörnyetege.

A vers mottója: *Fölforrálja a mély vizet, mint a fazekat, és a tengert olyanná teszi, mint a képírók mocsára. Maga után hágy világos ösvényt, úgyannyira, hogy aki látná, azt vélné, hogy a tenger megöszült.* Jób könyve 41. (RevKá 31–32, Úf 23–24. v.)

Itt csak a 4. és 7. versszakot idéztük, de elolvasásra az egész verset ajánljuk. Egyike a legadysabb versnek, szimbolikájának üzenete könnyen kiolvasható: a magyar közélet posványát, mozdulatlanságát fájlalja, noha „itt úszott a tenger szörnyetege”, s felkavarta a mély vizet. De talán majd egyszer maga az Úr ezt megteszi. Jól jött Adynak a kezében levő fordítás, mert a mocsár szó a szimbólumrendszer szerves részévé vált. Pedig nem mocsárról, hanem **mozsárról** van szó, olyan tégelyről, amelyben a „képírók” a festéket keverték. Ezt jelenti a Vizsolyi Bibliában a „kép iroc mosára”, ami a későbbi fordításokban mozsárként olvasható, majd elírás következtében mocsárként. A modern fordítások már nem tudnak mit kezdeni a mozsárral, festékedényről (RevKá), kenőcsről (Úf), kenőcsformáról (Neovulgata) írnak. Nem éppen tévedés ez, mert megfelel a héber מִרְקָחָה-nak. A kérdés, hogy mocsár vagy mozsár, nem új. Érdekes módon a Magyar Nemzet napilapban cikksorozat jelenik meg Szabó Lajos, Benkő Béla és Tóth Kálmán tollából (1977. dec. 14-i, 1978. jan. 6-i és jan. 24-i szám), amelynek eredményét Pap Ferenc foglalja össze (Református Egyház, 1978. 75–76).

Nem Ady tévedett, hanem Bibliájában volt elírás a mocsár. Jób könyvében az „örök rend” (38,2; 42,3) Jób kicsiségével szemben Isten hatalmát hirdeti. Ennek része a leviathán, vagy a Vizsolyi Biblia szerint a cethal, amelyről Károli a széljegyzetben ezt írja: „ezt azért mongya, mert az tengert meg zavarja az nagy Czethal”.